

(əvvəli ötən sayımızda)

Daha bir şeirində öz şeirinə müraciətlə yazır:

*Mənim varlığımıza az qalır daha,
Mənim yoxluğumu var eylə şeirim.*

Məncə şairin nigarancılığına elə də ehtiyac yoxdur. Onun yazdığı "Ehtiyac", "Hanı bu xalqın yaddaşı", "Şeirim kölə olma", "Sizin şairiniz ola bilmədim", "Dünya məni yola sal", "Şairləri susan xalqın" və başqa şeirləri onun cismani ömründən sonra da unudulmayacaq, gələcək nəsillər içində öz himəyadlarını -qədir-bilən oxucularını arayacaq, tapanacaq.

zim Araz harayımız son təkine çatıb yerin", "Başımın çəni Araz, saçımın dəni Araz, Əsrin qulağı kardır, Eşitmir məni Araz", "Könlüm ağlayırdı işıq boyunca, İşıq ağlayırdı Araz boyunca, Araz ağlayırdı sərhəd boyunca", "Vətən ki, birləşməyib, Bu dünya mənim deyil", "Dünyanın ən ağır, acı dərini Təbrizim, Mərəndim göndərdi mənə" deyən şairin ürək ağrıları, ruhi sarsıntıları duymamaq mümkün deyildir.

Şairin "Sizin şairiniz ola bilmədim" şeirində oxuyuruq:

*O taylı bu taylı Azərbaycanın
Bu dərdi ürəkdən çəkməyənləri,
Bu yurda ən azı bir oğul verib,
Ən azı bir ağac əkməyənləri,*

"Musa Ələkbərli" monoqrafiyası səh.150)

*Ay Musa, çəkdiyin bəlkə hədərdi,
Ya hər şey dünyada gəldi-gedərdi.
On ildən artıqdı Qarabağ dərdi
Məni içəridən sökülür yazıram.*

Bu şeirlər Musanın "Yazıram" adlı şeirindəndir.

Ona "bəxtəvər" göndərənlərin cavabında "Bir ömür aldığım ləzzəti, kamı, Həyat gözlərimdən tökülür yazıram" deyən şair yaralı ilhamından, ağlayan, sızlayan dərindən, ürəyini oyan fikirlərdən sanki şikayət edir. (Yenə orada)

Musanın "Həkimlə söhbət" şeiri çəkdiyi Vətən dərini daha təbii, daha inandırıcı ifadəsi,

şeirindəki aşağıdakı şeirlərə diqqət yetirək:

*Yuvasından perik düşün elim var,
Bu ocaqda kösöylənən əlim var.
Bu dünyada bir şərəfli ölüm var,
Qarabağdı, Qarabağdı, Qarabağ.*

Bu şeir 20 il bundan əvvəl yazılmışdı. Şairin bu çağırışını ordumuzda xidmət edən qəhrəman oğullarımız ötən il doğrultdu, Qarabağı mənfur yağılardan təmizlədi.

Musanın bu mövzuda yazdığı ən yadda qalan şeirlərindən biri də "ATƏT-in həmsədri dəyişdi yenə" adlanır. Musa bu şeiri ilə ATƏT-in öz missiyasına xilaf çıxmasına, birtərəfli mövqeyinə,

*Gözümdən, könlümdən yağın dolu var,
Yurdun Təbrizləşən neçə qolu var?
-Torpağı gedənin birçə yolu var
Yaşayıb ölmək yox, ölüb yaşamaq!*

Vətən müharibəsində üç mindən artıq igidlərimiz şairin bu misralarının əyani ifadəsinə çevrildilər.

Torpaqlarımızı mənfur yağılardan xilas etdilər. Ölüb yaşadılar.

Bu zəfər ünvanlı şəhidlərə də Musanın ürəkdağlayan şeiri çap olundu.

*Öyünc, qürur yerimizdi,
Sənin tökülən qanın.
Torpağımı xilas etdi,
Torpağa dönən canın.*

"Hanı bu xalqın yaddaşı"

Ömründən kəsib şeirlərinə calayan bütün qələm adamlarının taleyində, həyatında olduğu kimi. Böyük Məmməd Arazın bu misraları bütün şairlər üçün örnək deyilmi?!

*Birindən soruşdum şairəmni mən,
Dedi: Ölməmiş dey bilmərəm!*

Tanrının söylədiklərinə qulaq tutan, ürək yandıran şairlərin məncə bu yöndə qorxusu yoxdur.

Musa Ələkbərli yaradıcılığına ayrıca monoqrafiya həsr edən şair-tədqiqatçı Sona Xəyalın fikirlərinə üz tutmaq istəyirəm. Sona xanım Musanın Vətən, millət və torpaq təəssübkeşliyi haqqında yazır:

"Vətən, torpaq, millət təəssübkeşliyi ilikdən, qandan gəlir. Onu sonradan yaratmaq mümkün deyil. Hər bir şair içində bu duyğunu hiss edəndə öz şair "məni"ni anlayanda məhəbbətini vəzəqlərə köçürür.

Hər şairin yaradıcılığında Vətən sevgisi, yurd sevgisi, millət sevgisi var. Musa Ələkbərlinin elə ilk qələm təcrübələrindən bu sevgi onunla birgə yaşamışdır sanki...

Musa Ələkbərlinin Vətən və vətəndaşlıq mövzusunda tərənnüm şeirlərində kökündən, soyundan gələn daxili bir qürur hissi yaşanır.

Sevinci kükrəyir daşır. Amma o, həmişə tərənnüm edən bir şair deyildir. Bu şeirlərin paralelində ... Təbriz həsrəti, Araz dərdi durur.

Onun "Bir saatlıq yol", "Araz bayatıları", "Araz ağlayırdı sərhəd boyunca", "Mənim deyil" və s. şeirlərində bir gərginlik yaşanır, dərd-kədər boy göstərir. Ərşə qalxan nalə, qulaqları batıran acı bir fəryada yüksəlir:

*Bir saatlıq yoldu burdan Təbrizə,
Ömürdən bahadır bir saat bizə.
...Bir həsrət içində bir yurd boğulur
Hanı Şah İsmayıl, yurdun ər oğlu.
Gələ, köhləninin belinə yata,
Bir xalqı oyada birçə saata.*

Şairin Sona Xəyalın təqdimatında irdələnən misralarında "Bi-

*Sizin şairiniz ola bilmədim,
Sizin şairiniz olmaq çətindi!*

Ötən əsrin doxsanıncı illərində xalqımızın özgürlük, azadlıq mübarizəsinə şeiri, qələmiylə qoşulan şairin yaradıcılığında ciddi bir dönüş baş verir, mövzularına üsyankar bir ruh hakim kəsilir. O, "Hanı bu xalqın yaddaşı?" fəryadı ilə hayqırır:

*Kimin belə müsibəti,
Kimin belə milləti var?
Qan gölündə üzdü Bakım
Mənim oldu "Qanlı yanvar"
Ey yağya qardaş deyən
İndi yerə, göyə yalvar...
Səngidimi qəzəb seli,
Qurudumu o göz yaşıtı?
Hanı bu xalqın yaddaşı?!*

Bu şeirin son bəndi daha təsirli, daha ağırlı səslənir:

*...Sən də belə bir anasan
Mən də belə bir oğulam.
Gərək sən elə yanasan,
Gərək mən bir də doğulam.
Doğulam dindirəm daşı -
Daşa dönmüş ürəkləri...
Susurdumu səni bu qan?
Bir cavab ver, Azərbaycan,
Hanı bu xalqın yaddaşı?!*

Şairin bu yöndə, bu mövzuda yazılan onlarla şeirlərində; "Açılmaz", "Üsyandı", "Gözümdə ağlayan bulud", "Qərənfil", "Bacım", "Oxu, Zeynəbim, oxu", "Ağlama şəhidlərə", "Şəhidlər xiyabanında", "Hanı sizə rəhmət deyir", "Olurmu", "Ayır", "Gördü", "Getsin doxsanıncı il" və s. xalqın, Vətənin çəkdiyi ağır dərnləri, "Oxu, susmaq ölümdən daha betərdi oxu" müraciəti ilə bu dərnlərin aradan qaldırılması yolları, döyüş və mübarizə əzmi poetik düşüncə tərzilə təqdim olunur.

Musa Ələkbərlinin son iyirmi ildə "Azərbaycan" jurnalında dərc olunan şeirlərində də Qarabağ dərdi, millətin dözülməz ağrı-acıları, köçkünlərin acınacaqlı gūzarını, torpaq həsrəti, yurd ağrısı vətənpərvərlik duyğuları ilə süslənmiş misralarla oxuculara təqdim olunur" (Sona Xəyal

onun səmimiyyətinin poetik anlamı kimi çox maraqlı görünür.

Qanı qatılan şairə aspirin məsləhət görən həkim, ona açıq havada çox olmağı, dizdəki duzları yox etmək üçün yüyürməyi, bir az da dərd-qəmdən uzaqlaşmaq, gözəllikdən zövq almağı tapşırır. Həkimə şairin cavabı canlı obrazlarla, tutarlı deyimlərlə yadda qalır:

*Yaş ötüb, ay həkim, bu sirr deyildir,
Daha pərvanələr oduma gəlmir.
Qan necə durulsun? Düz on beş ildir,
Ürəkdən gülməyim yadıma gəlmir.*

*Torpaq əsirlikdə, millət dərbədər,
Bu dərdin məğzini aç indi, həkim.
Mənim aspirinim Şuşa, Kəlbəcər
Zəngilan, Qubadlı, Laçın, həkim.*

*Necəldü Füzuli, Cəbrayıl, Ağdam,
Mən harda arayım Göyçəni harda?
Vallah, içincən göynəyir adam,
Yaxşı ki, donmayıb qanım damarda.*

Ümumiyyətlə Qarabağ dərdi, əsirlikdə qalan torpaqlarımız, öz doğma yurdundan köçkün düşmüş soydaşlarımız Musa Ələkbərli yaradıcılığından qırmızı bir xətt kimi keçir, onun bu mövzuda yazdığı şeirləri, eyni zamanda xalqımızın bənzərsiz, milli qəhrəmanı Mübariz İbrahimova həsr etdiyi "Mübarizlik dərsi" poemasını həyəcənsiz, daxili sarsıntı keçirmədən oxumaq olmur.

Şairin "Qarabağdı, Qarabağ"

demək olar ki, bu yöndə gücsüzlüyünə, yalandan baş qatmasına üsyan edirdi.

Şeirdə belə bəndlər vardı:

*Ağzına baxırıq biz solun, sağın,
Halalca haqqımız minnətdən keçir.
Əsir torpaqları unudurmağın
Ən ağırsız yolu ATƏT-dən keçir.*

Yox, unudura bilmədilər, dünyanın bir çox ölkələri buna canı-dildən cəhd etsə də, birtərəfli qaydada işğalçı ermənilərə göz yumsa da, haqq qazandırmaq istəsə də, bu mümkün olmadı. Musa illərcə qabaq bu şeirini şair öncəgörməsi ilə tamamlamışdı:

*Nə dərin quyuya atılıb bu daş,
ATƏT-in həmsədri dəyişdi yenə.
Allahın yanına çıxsaq da qardaş,
Bu yolun son ucu döyüşdü yenə!*

Bəli, bu yolun son ucu döyüş oldu. Ötən ilin oktyabr ayında döyüşün qızgın çağlarında Musanın "Ədəbiyyat" qəzetində dərc olunan Qələbə inamli şeirlərində də, Ordumuz, onun müzəffər ali baş komandanı İlham Əliyev cənablarının dili ilə deyilən şeirlərdə də ATƏT-in uğursuz fəaliyyəti diqqətə çatdırılırdı:

*Düşmən çıxsın Qarabağdan
Onun ayrı yolu yoxdu.
Tutulubdur hər tərəfi,
Sağı yoxdu, solu yoxdu.
Korlasa da havamızı,
Havadarsız qalib yağdı,*

*Biz almışıq, alacağıq
Qarabağı.
Bütövlüyü qayıdacaq
Bu torpağın!!!
Haqq bizdədir,
Güc bizdədir,
Boş nağıllar, bitdi daha
ATƏT-in həmsədrləri
Tarixin boz arxivinə
getdi daha!*

Musa Ələkbərli 1988-ci ildə ermənilərlə ixtilaf təzə başlayan da, torpaqlarımız işğal olunmamış yazdığı "Yaşamaq" şeirində əsil milli təəssübkeş, əsil vətənpərvər şair kimi böy göstərirdi:

*Namusu, şərəfisən
Bu gün Azərbaycanın.
Şəhidim, şanlı şəhidim,
Zəfər ünvanlı şəhidim.*

Musa Ələkbərlinin şəhidlərə həsr etdiyi onlarla xarakterik şeiri var ki, onların hər biri haqqında ayrıca söhbət açmaq yerinə düşərdi. Ancaq bir qəzet məqaləsində əlbəttə, bu mümkün olmayan məsələdir.

Onun "Qanlı Yanvar" şəhidlərinə yazdığı bir şeirdən iki misralı örnək gətirmək istəyirəm.

*Bu boyda göz yaşıtı axan millətin
Bəs niyə ikinci Xəzəri yoxdur?!*

Məhz bu cür şeirlər xalqın milli kimliyini özünə qaytarır, gen yaddaşını oyadır, onun tarixi qəhrəmanlığına, söykökünə işıq salır. Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, Musa Ələkbərlinin yazdığı şeirlər, çəkdiyi çabalar təqdirəlayiqdir!

Musa Ələkbərlinin zəfər sevincini vəsf edən, Şuşa ucalığına təzədən qovuşmağımızın öyün-cünü, qürurunu ürəyoyatımlı misralarla əks etdirən "Şuşa sevinci" şeirindən gətirdiyim bəndlərlə bu yazımı tamamlamaq istəyirəm:

*Yerdən də, göydən də istənib gəlib,
Xarıbülbül ilə süslənib gəlib.
Xalqın göz yaşında islanıb gəlib
Necə möhtəşəmdi Şuşa sevinci!*

*...Nə dərdin, nə də ki, mələtin olsun,
Bütövlük şöhrətin, cəlalın olsun.
Ana südü kimi halalın olsun,
Xalqın, yaşadıqca yaşa sevinci!*

Onun bir şair kimi bu möhtəşəm sevinc yolunda nələrdən çəkdiyi, necə ağır sarsıntılar keçirdiyi çoxsaylı şeirlərində öz poetik əksini tapmış, ürəklərdə, könlərdə dərin iz buraxmışdır. Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, Musa Ələkbərlinin Vətən, torpaq yolunda çəkdiyi çabalar, yazdığı şeirlər torpağımı, Vətənimni dəli bir vurğunluqla sevən əsil şairin, əsil vətənpərvərin ürək, könül çırpıntılarıdır.

Rauf Vəliyev